

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Orman Genel Müdürlüğü

PROJE YÖNETİM BİRİMİNE DESTEK
VE ÇIĞDAN KORUNMA, S-1A

ÜÇ AYLIK RAPOR
(17 Mart 2013 - 17 Haziran 2013)

Haziran 2013-Ankara

agrin

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	3
2. Yönetici Özeti	4
3. Dönem İçerisinde Yürütülen Faaliyetler	6
3.1. PROJE SÜPERVİZÖRÜ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER	6
3.2. ÇİĞ UZMANLARI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR	10
4. Sonraki Dönemde Gerçekleştirilmesi Planlanan Faaliyetler	11

1. Giriş

Çoruh Nehri Havzası, Kuzeydoğu Anadolu platosunda bulunmakta ve yaklaşık 2 milyon hektar alanı kapsamaktadır. Havza alanının yaklaşık % 22'si (444.000 ha) ormanla kaplıdır. Havzadaki nüfus yaklaşık 432.000 olup bunun %62'si (286.000) kırsal kesimdeki 832 adet köyde ikamet etmektedir. Bu köylerin 515 adedi "orman köyü" dür.

Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi entegre bir proje olup, Artvin, Bayburt ve Erzurum illerini kapsamaktadır. Proje, Bayburt'ta iki, Erzurum'da yedi ve Artvin'de dört olmak üzere seçilen toplam 13 Mikro-havzada, doğal kaynakların korunması, rehabilitasyonu ve sürdürülebilir yönetimi ile köylülerin geçiminin iyileştirilmesini kapsamaktadır. Daha net bir ifade ile proje üç ana bileşenden oluşmaktadır: "Doğal kaynakların rehabilitasyonu, korunması ve sürdürülebilir kullanımı", "Köylülerin yaşam şartlarının iyileştirilmesi" ve "kapasite geliştirme".

Çoruh Nehri Havzası'nda, özellikle orman azalması ve toprak erozyonu biçiminde şiddetli doğal kaynak bozulması vardır. Bununla beraber, bölgedeki istihdam olanakları sınırlı, tarım ve hayvancılığın verim gücü düşüktür. Proje sahasında hızlı dışarı göç, kişi başına düşük GSMH, cinsiyet ayrılığı, kısıtlı gelir kaynakları ve benzeri sosyoekonomik şartlar bulunmaktadır.

Ayrıca;

- Havzadaki şiddetli erozyon sebebiyle, tamamlanmış, inşaatı devam eden ve planlanan baraj rezervuarlarının kısa sürede dolma ve ekonomik ömürlerinin azalması riski güçlü bir şekilde vardır.
- Havza, zorlu topografyası ve iklimi nedeniyle Türkiye'deki en fakir ve en zarar görmüş bölgelerden biridir.
- Çığ ve sel gibi doğal felaketlerin en çok yaşandığı bölgelerden bir tanesidir.
- Ulusal ormancılık politikasına göre doğal kaynakların orman köylüleri tarafından sürdürülebilir olmayan biçimde kullanımı azaltılmalıdır.
- Doğal kaynakların bozulması ve fakirlik arasında bir kısır döngü bulunmaktadır. Doğal kaynakların bozulması köylülerin gelirlerini düşürmekte ve halkın fakirliğini artırmaktadır. İnsanlar da doğal kaynaklara daha bağımlı hale gelmekte ve bu yüzden doğal kaynaklar daha da bozulmaktadır. Bu kısır döngünün kırılması gerekmektedir.
- Türkiye'nin en yüksek politika ve planlama aracı olan 9. Kalkınma Planı (2007-2013), "Ekonomik ve Sosyal Kalkınma" ekseninde gelecek nesiller için çevreyi korumanın önemini vurgulamakta ve "Bölgesel Kalkınmanın Sağlanması" ekseninde bölgeler arası farklılığın azaltılmasını amaçlamaktadır.

Bu kapsamda proje 2012 - 2019 yılları arasında uygulanacaktır. Proje bütçesi toplam 6,15 milyar Japon Yeni olup bunun 4 225 milyonu dış (JICA) katkıdır.

Proje Orman Genel Müdürlüğü'nün (Orman ve Su İşleri Bakanlığı) koordinatörlüğünde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ve İl Özel İdareleri tarafından uygulanacaktır. Diğer taraftan Proje uygulamalarına yerel halkın ve STK'ların aktif katılımı teşvik edilecek ve desteklenecektir.

2. Yönetici Özeti

Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi kapsamında, 17 Mart-17 Haziran 2013 dönemini içeren raporda belirtilen faaliyetlerin özeti aşağıda verilmektedir:

* Önceki yıllarda uygulanan Anadolu Su Havzaları Rehabilitasyon Projesi'nin doğal kaynak yönetimi ve gelir artırıcı faaliyetlerle ilgili başarılı uygulamalarını, mikrohavza planları tamamlanan Artvin-Yusufeli, Erzurum-Oltu, İspir ve Bayburt-Masat mikrohavzalarındaki köylülere göstermek, benzer uygulamaların köylülerce benimsenmesine katkı sağlamak ve köylülerin desteklerini almak amacıyla, 27-30 Mayıs 2013 tarihleri arasında Çorum ve Amasya'ya, yaklaşık 90 proje köylüsünün katıldığı bir arazi gezisi organize edilmiştir.

Köylüler ve proje elemanları açısından son derece faydalı geçen seyahat sonrasında, Orman Bölge Müdürlüklerinde projede görevli elemanları seyahate katılan köylülerle görüşerek, "seyahatten memnun olup olmadıkları, programın nasıl daha iyi olabileceği ve seyahatte gördükleri benzer uygulamaları kendi yörelerinde uygulayıp uygulayamayacakları" konularında görüşlerini alması planlanmaktadır. Sonuçların bir rapor haline getirilerek Proje Yönetim Birimine gönderilmesinin, izleme ve değerlendirme ile bundan sonra düzenlenecek benzer programlar açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

* 2012 yılında planlama çalışmaları başlatılan dört mikrohavzada (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat) arazi ve büro çalışmaları sonuçlandırılarak, nihai planlar İdare'ye sunulma aşamasına getirilmiştir. Söz konusu mikrohavzalarda 2013 yılında yapılacak faaliyetler ve proje detayları, ilgili kurumlara iletilmiş olup, en kısa sürede faaliyetler başlatılacaktır. 2013 yılında planları yapılacak olan, Erzurum-Uzundere ve Olur, Artvin-Bıçakçılar, Veliköy ve Camili ve Bayburt-Taht mikrohavzaları için arazi çalışmaları, 17 Haziran 2013 tarihinde başlatılmıştır. 2013 yılı sonuna kadar söz konusu altı mikrohavzanın planlama çalışmaları tamamlanacaktır.

* Mikrohavza planlama çalışmaları tamamlanan dört mikrohavzada örnekleme yoluyla seçilen köylerde, mevcut sosyo-ekonomik durum tespiti ile vejetasyon ve toprak erozyonu mevcut durum tespiti için arazi çalışmaları 29 Mayıs 2013 tarihinde başlatılmıştır. Dört mikrohavzada çalışmaların tamamlanmasından sonra, bu yıl içinde planları yapılacak olan 6 mikrohavzada da (Erzurum-Uzundere ve Olur, Artvin-Bıçakçılar-Veliköy-Camili ve Bayburt-Taht) aynı çalışmalar başlatılacak ve tamamlanacaktır. Ayrıca, planlama çalışmaları tamamlanan bahse konu 4 mikrohavzada, mevcut durumun fotoğraf ve video kaydı ile görsel olarak ortaya konması için arazi çalışmaları, 22 Haziran 2013 tarihinde başlatılacaktır.

* Çığ önlem yapılarının tesis edileceği 3 pilot alanda, jeoteknik etüd çalışmaları ve harita yaptırılması için ihale süreçleri tamamlanmış, sözleşmelerin imzalanması aşamasına gelinmiştir.

* Antalya'da Kasım 2012'de düzenlenen Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı için hazırlanan Çalıştay Kitapçığı son haline getirilmiş ve basım aşamasına gelinmiştir. 27-30 Mayıs 2013 tarihleri arasında, proje köylüleri için Amasya ve Çorum'a düzenlenen arazi seyahatiyle ilgili broşür ve poster bastırılması için gerekli yazışmalar da yapılmış ve süreç başlatılmıştır.

* Odun Dışı Ürün ve Hizmetler Dairesi Başkanlığınca yürütülen, odun dışı ürünlerle ilgili envanter çalışması yapılması, potansiyel ve orman köylülerine gelir getirebilecek üç-beş ürünün belirlenmesi, detay çalışmalarla sürdürülebilir yönetim planlarının hazırlanması ve uygulamaya geçilmesi ile ilgili arazi çalışmaları başlatılmıştır. Bu çerçevede danışman tarafından ilk 3 aylık rapor İdare'ye sunulmuş olup, çalışmanın yıl sonunda tamamlanması planlanmaktadır.

* Tarım Reformu Genel Müdürlüğünce, “Pazar Araştırması ve Fizibilite Çalışması”, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce de “Milli Park ve Av-Yaban Hayatı Sahalarının Planlarında belirlenen alt uygulama projelerinin yaptırılması” için ihale süreçleri başlatılmış, ihale süreçleriyle ilgili gerekli destek sağlanmıştır.

* "Çığ Önlem Yapıları lokasyonlarının kar örtüsü altındaki durumlarını etüdü" amacıyla 26-31 Mart 2013 tarihlerinde Erzurum-İspir-Yusufeli-Tortum bölgesinde arazi çalışması yapılmıştır. JICA tarafından davet edilen Japon çığ uzman ekibine, seçilen lokasyonlar (İspir Çamlıkaya Beldesinin Başyurt Mahallesi, Barhal Vadisi, Yaylalar Köyü Cami Mahallesi'nde Camibaşı Sirtının batısından gelen çığ, Tortum Peynirli Köyü'nün güneye bakan yamaçlarında üst kotlarında köy için tehlike oluşturan çığ rotası, Erzurum-Palandöken, Sultan Seki çığ güzergahı) hakkında bilgi verilmiş ve daha sonra kısa bir dia sunumu takdim edilmiştir.

3. Dönem İçerisinde Yürütülen Faaliyetler

3.1. PROJE SÜPERVİZÖRÜ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER

* Tarım Reformu Genel Müdürlüğü (TRGM) yetkilileriyle 18 Mart 2013 tarihinde düzenlenen toplantıda, sulama alt yapısı faaliyetlerinin İl Özel İdareleri yerine TRGM tarafından yerine getirilmesi konusunda Kalkınma Bakanlığı'ndan gelecek uygun görüş yazısının beklenmesi ve yatırım dağılım cetvelinin de belirlenecek ödenek miktarına göre yeniden hazırlanması gerektiği konularında mutabık kalınmıştır. Kalkınma Bakanlığı ve TRGM yetkilileriyle daha sonra yapılan görüşmeler sonucunda, Yatırım Dağılım Cetveli yeniden hazırlanarak TRGM'ye gönderilmiştir.

* ODOPEM firması ile 20 Mart 2013 tarihinde mikrohavza planları konusunda bir toplantı yapılmış ve toplantı sonucunda; 29 Mart 2013 tarihine kadar, ODOPEM firmasınınca hazırlanacak olan veri tabanı, faaliyet ve maliyetler cetvellerinin İdare'ye sunulması kararı verilmiştir.

* İzleme ve değerlendirme sistemi oluşturulmasıyla ilgili 27 Mart 2013 günü yapılan toplantıda, Piramit Firması bünyesinde göreve başlayan yeni danışmanlar, katılımcılara tanıştırmış, firma ve danışmanların iş tanımları ve görevleri hakkında açıklamalarda bulunulmuş, firma adına bugüne kadar yapılan çalışmalar, 2013 yılı çalışma programı ve acilen yapılması gereken faaliyetler hakkında bir sunum yapılmış, İdarenin danışmanlardan ve firmadan beklentileri açıklanmış ve danışmanların görüşleri alınmıştır. Ayrıca, ODOPEM firmasınınca planları hazırlanan dört mikrohavza için CBS veri katmanları "mdb" verileri olarak Piramit firmasına CD ortamında teslim edilmiştir.

Toplantıda ayrıca aşağıda belirtilen kararlar alınmıştır:

- Proje dokümanında belirtilen performans göstergeleri, en kısa sürede firma danışmanları tarafından incelenecek ve varsa değişiklik önerileri gerekçeleriyle birlikte İdare'ye sunulacaktır.
- ODOPEM firması tarafından planlama ile ilgili olarak hazırlanan veri tabanı, Piramit firması danışmanları tarafından en kısa sürede incelenecek ve Piramit firmasınınca hazırlayacağı veri tabanı da bu veri tabanına uyumlu olacaktır.
- Piramit firması, revize iş planını 5 Nisan 2013 tarihine kadar İdare'ye sunacaktır.
- Piramit firması, mikrohavza planları hazırlanan 4 mikrohavzanın izleme ve değerlendirmeye esas olacak mevcut durum tespiti çalışmalarını, arazi uygulamaları başlamadan önce tamamlayacaktır.
- 2013 yılı içinde planları yapılacak olan altı mikrohavzada, MH Planlama ekibinin (ODOPEM firmasının) planlama çalışmalarına başlamasını müteakip, Piramit firması da mevcut durum tespiti çalışmalarını başlatacak ve bu çalışmalar arazi uygulamaları başlamadan önce tamamlanacaktır.
- Piramit Firması, bünyesinde çalışacak tüm danışmanlarla toplanarak en kısa sürede tüm proje dokümanlarını inceleyecek, tüm danışmanların revize çalışma programı ve takvimi belirlenecektir. Firmanın İdareye daha önce teslim ettiği metodoloji ve teknik teklifte şayet varsa revize ihtiyaçları belirlenecek ve gerekçeleriyle birlikte İdare'ye sunulacaktır. İdare tarafından uygun görülecek değişiklikler uygulamaya aktarılacaktır.

* 29 Mart 2013 tarihinde, mikro havza planları ile ilgili olarak yapılan toplantıda, mikrohavza planlama çalışmalarıyla ilgili olarak ODOPEM firmasınınca hazırlanan veri tabanında olması gereken özelliklerle ilgili kurum görüşleri gündeme getirilmiş ve firmadan sistemin bu özellikleri sağlaması istenmiştir.

ODOPEM firması, hazırlanan veri tabanı hakkında bir sunum gerçekleştirmiş, katılımcıların görüş ve önerileri alınmıştır.

Toplantı sonucunda, aşağıda belirtilen kararlar alınmıştır:

- Veri tabanı ile ilgili olarak teknik detayları görüşmek ve uyum sağlamak amacıyla ODOPEM ve Piramit Firması temsilcileri, en kısa sürede bir araya gelecek ve gelişmelerden İdare'ye bilgi vereceklerdir.
- Piramit Firması, öncelikli olarak, ODOPEM Firmasının hazırladığı veri tabanını inceleyerek analiz edecek ve ihtiyaç duyulursa ODOPEM Firması ve İdare ile tekrar bir araya gelecektir.
- ODOPEM Firması, veri tabanına havzalar için ayrı bir üst katman açılmasını sağlayacaktır.
- Veri tabanının öneriler doğrultusunda hazırlanacak son şekli 1 Nisan 2013 tarihinde İdare'ye teslim edilecektir.
- Taslak Mikrohavza Kesin Planları (4 mikrohavza), en geç 22 Nisan 2013 tarihine kadar İdare'ye teslim edilecektir.

* AFAD çığ uzmanı Gökhan Arslan ile 1 Nisan 2013 tarihinde bir toplantı yapılmış ve toplantıda, çığ kontrol faaliyetleriyle ilgili olarak AFAD ile yapılması planlanan İşbirliği Protokolünün hazırlanarak yürürlüğe konulması ve AFAD'tan talep edilen kar ölçüm cihazları konuları gündeme getirilmiştir. AFAD temsilcisi, bu konuları, yetkili makamlarla görüşeceğini ve neticeyi Proje Yürütme Birimine iletteceğini belirtmiştir.

* Önceki yıllarda uygulanan, Anadolu Su Havzaları Rehabilitasyon Projesinin özellikle doğal kaynak yönetimi ve gelir artırıcı faaliyetlerle ilgili başarılı ve örnek uygulamalarını, mikrohavza planları tamamlanan Yusufeli, Oltu, İspir ve Masat mikrohavzalarındaki köylülere göstermek, bilgilendirmek, iletişim sağlamak ve benzer uygulamaların köylülerce benimsenmesine katkı sağlamak ve desteklerini almak amacıyla, 2013 yılı Mayıs veya Haziran ayları içerisinde Çorum ve Amasya İl'lerine toplam 4 gün süreyle bir arazi gezisi yapılması ve arazi gezisine yaklaşık 90 kişinin (Proje köylüleri ve proje ekibi) katılımı planlanmakta olup, organizasyon hazırlıkları tamamlanmıştır. Bu çerçevede seyahat, konaklama, toplantı organizasyonu, arazi gezisi ve iâse hizmetlerinin temin edilebilmesi için organizasyon hizmeti alımı ile ilgili ihale hazırlıkları başlatılmış ve ilgili dokümanlar hazırlanmıştır.

* Odun dışı ürünlerle ilgili olarak yapılan envanter çalışması sürdürülmektedir. Odun Dışı Ürün ve Hizmetler Dairesi Başkanlığınca yürütülen, odun dışı ürünlerle ilgili envanter çalışması, potansiyel ve orman köylülerine gelir getirebilecek 3-5 ürünün belirlenmesi ve detay çalışmalarla sürdürülebilir yönetim planlarının hazırlanması ve uygulamaya geçilmesi ile ilgili arazi çalışmaları başlatılmıştır.

* Çığ kontrol faaliyetleri çerçevesinde, çığ önlem yapı ve tesislerinin yapılacağı 3 pilot alanda ihtiyaç duyulan Halihazır Haritaların yaptırılması ve 1 alanda gerekli Jeoteknik Araştırmanın yaptırılabilmesi için ihale süreci başlatılmış ve ihale onayları alınmıştır. İhale en kısa sürede sonuçlandırılarak gerekli çalışmalar başlatılacaktır.

* Tarım Reformu Genel Müdürlüğünce, "Pazar Araştırması ve Fizibilite Çalışması", Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce de "Milli Park ve Av-Yaban Hayatı Sahalarının Planlarında belirlenen alt uygulama projelerinin yaptırılması" için ihale süreçleri başlatılmış, ihale süreçleriyle ilgili gerekli destek sağlanmıştır.

* 2013 yılında 6 mikrohavza planının yapılması için arazi programı taslağı ODOPEM firması tarafından hazırlanmıştır. Taslak program incelenmekte olup, muhtemelen Haziran ayının ikinci yarısında arazi programı başlatılacaktır.

* İzleme ve Değerlendirme Sistemi oluşturulması faaliyetleri ile ilgili olarak, ODOPEM ve PİRAMİT firmalarının katılımları ile 24 Nisan 2013 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda, proje

kapsamında yapılması gereken İzleme ve Değerlendirme Sistemi çalışmaları, MH planlama çalışmaları veritabanları, bunların birbiri ile olması gereken ilişkileri gündeme getirilmiştir.

Ayrıca 10 Mayıs 2013 tarihinde, Daire Başkanı ve Proje Müdürü Mahmut Temiz Başkanlığında yapılan toplantıda, İzleme ve Değerlendirme Sistemi geliştirilmesiyle ilgili olarak bugüne kadar yapılan çalışmalar, bundan sonra yapılması planlanan çalışmalar, arazi çalışmaları ve yapılacak faaliyetlerin iş programında daha detaylı ve net hale getirilmesi hususları görüşülmüştür.

* Mikrohavza planları tamamlanan 4 mikrohavzada bulunan proje köylerinde, sosyo-ekonomik survey (mevcut durum tespiti) gerçekleştirilmesiyle ilgili olarak hazırlanan anket formlarına son şekli verilmiş ve arazi programı belirlenmiştir. Arazi programı, Bölge Müdürlükleri ve ilgili kurumlara iletilmiştir. Erozyon ve vejetasyon izleme ile ilgili olarak yapılacak arazi çalışması programına da son şekli verilmiş ve ilgili kurum ve birimlerle gerekli yazışmalar tamamlanmıştır.

* İzleme ve değerlendirme sistemi oluşturulması, mikrohavza taslak planları tamamlanan 4 mikrohavzada (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat) mevcut durumun tesbit edilmesi, köylerde sosyo-ekonomik anket çalışmalarının gerçekleştirilmesi ve 2013 yılı yatırım programında yer alan faaliyetlerin başlatılabilmesi için ön görüşme ve arazi çalışmaları yapmak üzere, Toprak Muhafaza ve Havza Islahı Dairesi Başkanlığı'ndan Şube Müdürleri Özlem Arslan ve Sıtkı Eraydın, Orman Mühendisi Özgür Alaçam, Proje Süpervizörü Mesut Y. Kamiloğlu ve Havza Yönetim Uzmanı Erkan İspirli'nin katılımıyla 19-25 Mayıs 2013 tarihleri arasında proje uygulama bölgelerine bir ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Program çerçevesinde, Artvin, Erzurum ve Bayburt'ta, Proje Uygulama Birimi toplantıları yapılmıştır. Toplantılarda Proje Süpervizörü tarafından proje hakkında genel bilgiler verilmiş, 2012 yılında gerçekleştirilen faaliyetler ve 2013 yılında yapılacak çalışmalar anlatılmıştır. Havza Yönetimi Danışmanı tarafından da, mikrohavza planları konusunda bilgiler verilmiştir. Çığ kontrol faaliyetleriyle ilgili bilgiler ise Şube Müdürü Sıtkı Eraydın tarafından verilmiştir. Yusufeli, İspir, Oltu ve Bayburt'ta, Orman İşletme Müdürlükleri ve İşletme Şefliklerinde yapılan toplantılarda da, mikrohavza taslak planları, yatırım giderleri cetvelleri, veri tabanı ve kullanımı konularında detaylı açıklamalarda bulunulmuş ve 2013 yılında gerçekleştirilecek arazi faaliyetleri hakkında bilgiler verilmiştir. Tereddüt edilen konularda arazi gezileri yapılmış ve konular bizzat yerinde görüşülerek karara bağlanmıştır. Toplantılarda, katılımcıların sorduğu sorulara cevaplar verilmiş ve neler yapmaları gerektiği anlatılmıştır. Oltu ve İspir Kaymakamları ile Bayburt Vali Yardımcısı ziyaret edilmiş, kendilerine proje ve yapılacak çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

* Önceki yıllarda uygulanan Anadolu Su Havzaları Rehabilitasyon Projesinin özellikle doğal kaynak yönetimi ve gelir artırıcı faaliyetlerle ilgili başarılı ve örnek uygulamalarını, mikrohavza planları tamamlanan Artvin-Yusufeli, Erzurum-Oltu, İspir ve Bayburt-Masat mikrohavzalarındaki köylülere göstermek, bilgilendirmek, iletişim sağlamak ve benzer uygulamaların köylülerce benimsenmesine katkı sağlamak ve desteklerini almak amacıyla, 27-30 Mayıs 2013 tarihleri arasında Çorum ve Amasya'ya, yaklaşık 90 proje köylüsünün katıldığı bir arazi gezisi organize edilmiştir.

Arazi seyahatine katılan köylüler ve proje elemanları açısından yararlı olan seyahat sonrasında, Orman Bölge Müdürlüklerinde projede görevli elemanlarca, seyahate katılan köylülerle görüşülerek, seyahatten memnun olup olmadıkları, programın nasıl daha iyi olabileceği ve seyahatte gördükleri benzer uygulamaları kendi yörelerinde uygulayıp uygulayamayacakları konularında görüşlerinin alınmasının ve sonuçların bir rapor haline getirilerek Proje Yönetim Birimine gönderilmesinin, izleme ve değerlendirme ile bundan sonra düzenlenecek benzer programlar açısından yararlı olacağı düşünülmektedir. Seyahat sonrasında sonuç olarak dikkate alınması gereken hususlarla ilgili olarak önerilen konular aşağıda verilmektedir;

i. Köylülerin Sor-Sap-Çöz toplantıları esnasında talepleri alınırken daha objektif seçim yapabilmelerini sağlamak için, köylü seyahatinin bu toplantılardan önce yapılmasının daha faydalı olacağı mütalaa edilmektedir. Nitekim bu seyahat sonrası bazı köylülerin seyahat esnasında görmüş oldukları özellikle güneş enerjisi ile ısıtmalı, damlama sulama sistemli sera çalışmalarından etkilenerek benzer çalışmalarını kendi arazilerinde yapmak istedikleri öğrenilmiştir.

ii. Seyahate konu yerler belirlenirken katılımın yapıldığı yerdeki şartlara benzer arazilerin seçiminin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Bilindiği gibi Yusufeli, Oltu, İspir ve Masat havzaları coğrafi ve iklim şartları itibarıyla Amasya ve Çorum'dan oldukça farklı olduğundan, yapılacak çalışmalar da farklılık gösterebilmektedir. Bu itibarla benzer iklim ve coğrafi şartlara sahip yerlerdeki çalışmaların görülmesi daha yararlı olacaktır.

iii. İllerden seyahate katılacak kurum temsilcileri ile yapılan telefon görüşmelerinde mümkün olduğunca katılımcıların fiili olarak çiftçilik yapan ve genç kişiler arasından seçilmesi tembihlenmiş olmasına rağmen katılımcılar arasında yaşlı kişilerin varlığı dikkat çekmiştir. Diğer seyahatlerde bu hususa dikkat edilmesi gerekmektedir.

iv. Seyahatlerin büyük otobüslerle yapılmış olmasından ve otobüslerin manevra kabiliyetlerinin düşük olmasından dolayı Susehri'nde bir noktaya gidilememiş ve bazı noktalara da yürünmek zorunda kalınmıştır. Uygun olması durumunda bundan sonraki seyahatlerin daha küçük otobüslerle yapılması daha faydalı olacaktır.

* 2013 yılında planları yapılacak olan Erzurum-Uzundere ve Olur, Artvin-Bıçakçılar-Veliköy-Camili ve Bayburt-Taht mikro havzalarının, 17 Haziran 2013 tarihinde başlayacak olan arazi çalışmaları öncesinde, arazi çalışmaları ve SOR-SAP-ÇÖZ çalışmalarına katılacak Firma elemanları, Danışmanlar ve Kurum elemanlarının, özellikle SOR-SAP-ÇÖZ konusunda bilgilendirilmeleri ve arazi çalışmaları konusunda eğitilmeleri amacıyla, 11 Haziran 2013 günü bir toplantı organize edilmiştir. Eğitim çalışması, Toprak Muhafaza ve Havza Islahı Dairesi Başkanı ve Proje Müdürü Mahmut Temiz tarafından verilmiştir.

* 2012 yılında planlama çalışmaları başlatılan 4 mikrohavzada (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat) arazi ve büro çalışmaları sonuçlandırılmış ve final planlar, İdare'ye sunulma aşamasına getirilmiştir. 4 mikrohavzada 2013 yılında yapılacak faaliyetler ve proje detayları, ilgili kurumlara iletilmiştir ve en kısa sürede faaliyetler başlatılacaktır. 2013 yılı sonuna kadar 6 mikrohavzanın planlama çalışmaları tamamlanacak ve planlar İdare'ye sunulacaktır.

* Mikrohavza planlama çalışmaları tamamlanan 4 mikrohavzada (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat), örnekleme yoluyla seçilen köylerde, mevcut sosyo-ekonomik durum tespiti ile vejetasyon ve toprak erozyonu mevcut durum tespiti için arazi çalışmaları 29 Mayıs 2013 tarihinde başlatılmıştır.

* Kasım 2012 de Antalya'da düzenlenen Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı için hazırlanan Çalıştay Kitapçığı son haline getirilmiş ve basım aşamasına gelinmiştir.

* 27-30 Mayıs 2013 tarihleri arasında, proje köylüleri için Amasya ve Çorum'a düzenlenen arazi seyahatiyle ilgili broşür bastırılması için gerekli yazışmalar yapılmış ve süreç başlatılmıştır.

3.2. ÇIĞ UZMANLARI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

Proje kapsamındaki çığdan korunma faaliyetleri Prof.Dr.İbrahim GÜRER ve Doç.Dr.Abdurrahim AYDIN tarafından yürütülmektedir. Raporlama dönemi içerisinde gerçekleşen aktiviteler aşağıda sunulmuştur.

* Çığ Önlem Yapıları lokasyonlarının kar örtüsü altındaki durumlarını etüdü amacıyla 26-31 Mart 2013 tarihlerinde Erzurum-İspir-Yusufeli-Tortum bölgesinde arazi çalışması yapılmıştır. JICA tarafından davet edilen Japon çığ uzman ekibine, seçilen lokasyonlar (İspir Çamlıkaya Beldesinin Başyurt Mahallesi, Barhal Vadisi, Yaylalar Köyü Cami Mahallesi'nde Camibaşı Sirtının batısından gelen çığ, Tortum Peynirli Köyü'nün güneye bakan yamaçlarında üst kotlarında köy için tehlike oluşturan çığ rotası, Erzurum-Palandöken, Sultan Seki çığ güzergahı) hakkında bilgi verilmiş ve daha sonra kısa bir dia sunumu takdim edilmiştir.

* Bir lokasyonda yapılması planlanan çığ önlem yapısının projelendirilebilmesi için önceden elde edilmiş kar verilerinin mevcut olması gerekmektedir. Bu verilerin mevcut olmadığı durumlarda yerel kişilerden, kurumlardan ve mevcut çığ tahribat izlerinden derlenen bilgilere dayanılarak projelendirme yapılır.

Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi kapsamında çığ düşen yerler olarak seçilen 4 güzergahın çığ kopma bölgelerinde kar örtüsünün derinlik, yoğunluk ve kar su eşdeğeri gibi fiziksel parametrelerine ilaveten, kar savruntusu ve birikiminde etkin yerel rüzgar hız ve yön parametrelerini ölçüp kayıt altına almak üzere kurulması düşünülen Otomatik Hava Gözlem İstasyonları (AWOS) hakkında bilgi notu hazırlanmış ve İdare'ye sunulmuştur.

Bu amaçla yapılan araştırma sonucu 20'den fazla uluslararası firmaya yazılmış, bir çoğundan olumlu cevap alınmış, çoğunluğu kar ölçümü konusunda özel bir ölçüm sistemleri olmadığını ifade etmiştir. Sadece üç firmanın Türkiye'de temsilciliği bulunduğundan bu firmalar ile irtibata geçilerek detay bilgi derlenmiştir.

Bilgi notunda kullanılması olası tüm meteorolojik gözlem alet ve sensorların çalışma prensipleri kısaca açıklanmış ve yerel temsilcisi olan üreticiler tarafından hazırlanan spesifikasyonlar ek olarak verilmiştir. Çoruh havzasına kurulması düşünülen istasyonlarda kar derinliği, kar su içeriği, sıcaklık ve rüzgar gözlemleri yeterli olacaktır.

* Bu dönemde bürodaki haritalama amaçlı çalışmalar sırasıyla;

- Bu dönem içerisinde toplam 19 adet 1/25000 ölçekli paftada çığ başlama bölgesi belirleme algoritması kullanarak çığ başlama bölgeleri belirlenmiş, düzenlenmiş ve ELBA+ yazılımı ile simülasyonu yapılarak adı geçen paftalar için çığ tehlike haritaları üretilmiştir.

- Başlangıç bölgesinde yapılan kodlamadan sonra bu kesimlerdeki farklı karakterdeki sırtlar tespit edilmiş ve gerektiği yerlerde yeniden başlangıç bölgeleri belirlenmiştir.

- "Elba + çığ simülasyon model" için gerekli altlıklar hazırlanmış ve uygulanmıştır.

- Model çıktılarının vektör haline dönüştürülmesi yapılarak 1/25.000 ölçekli sayısal haritaların kullanılabilir hale getirilmesi çalışması devam etmektedir.

4. Sonraki Dönemde Gerçekleştirilmesi Planlanan Faaliyetler

- Haziran 2013 sonu itibariyle, 6 aylık dönemi kapsayan Proje Durum Raporu hazırlanarak JICA'ya gönderilecektir.
- Kapasite geliştirme kapsamında hazırlık çalışmaları başlatılan Genel Çerçeve oluşturulmasıyla ilgili rapor hazırlanarak İdare'ye sunulacaktır.
- Proje Uygulama Komitesi Toplantısı organize edilecektir.
- Çalıştay Kitapçığı ve Arazi Gezisiyle ilgili Broşür ve poster bastırılarak ilgili Kurumlara dağıtılacaktır.
- 4 mikrohavza planı (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat) tamamlanarak onay için Orman Bölge Müdürlüklerine gönderilecek ve Genel Müdürlük onayları da alınarak uygulamaya aktarılacaktır.
- 2014 yılı proje bütçesi hazırlanarak ilgili Birimlere gönderilecektir.
- Erzurum-Uzundere ve Olur, Artvin-Bıçakçılar-Veliköy-Camili ve Bayburt-Taht mikrohavzaları için arazi çalışmaları, 17 Haziran 2013 tarihinde başlatılacaktır.
- 1-3 Temmuz 2013 tarihleri arasında Artvin-Camili Mikrohavzasında yapılacak arazi ve SOR-SAP-ÇÖZ çalışmalarına katılım sağlanacaktır. Mümkün olduğu ölçüde, diğer mikrohavzalardaki arazi çalışmaları ve SOR-SAP-ÇÖZ çalışmalarına da iştirak edilecektir.
- Proje Koordinatörü ve Proje Müdürü ile haftalık ve aylık toplantılara devam edilecektir.
- Danışmanlarla düzenli toplantılar sürdürülecek ve danışman raporları incelenerek ilgili birimlere gönderilecektir.
- SOE cetveli ve diğer dokümanlar, gerektiğinde hazırlanarak JICA'ya gönderilecektir.
- Satın alma ve harcamalarla ilgili olarak Proje Yönetim Birimine destek vermeye devam edilecektir.
- Çiğ uzmanlarının çalışmalarına çevresinde, Temmuz 2013'de kar ve çiğ ölçüm aletlerinin mümkünse yerel piyasadan sağlanması, ayrıca danışman tarafından hazırlanmakta olan kar ve çiğ rasat formlarına ve bilgi anketlerine OGM ile birlikte son formatlarının verilmesi planlanmaktadır. Bilahare Ağustos ve Eylül ayları içerisinde haritalama amaçlı arazi etütlerine ve haritalama amaçlı büro çalışmalarına devam edilecektir. Arazi haritalaması kapsamında Camili mikrohavzasında eksik kalan ikinci vadinin, Borçka ve Murgul, Hattıla Vadisi ve diğer gidilemeyen vadilerin haritalama amaçlı arazi etütlerinin tamamlanması planlanmaktadır. Bu planlama OGM önerileri ile modifiye edilebilecek olup, örneğin Nisan 2013 üçüncü haftasında yapılması planlanan ancak gerçekleştirilemeyen "GIS ve Elba +" eğitimi yeniden gündeme alınabilir.

agrin

Danışmanlık Ltd. Şti.

Bestekar Sok. 30/3 Kavaklıdere
06680 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 417 48 49 - 425 86 64

Faks: +90 (312) 417 98 21

www.agrin-consult.com

info@agrin-consult.com

